

- Lees de handleiding en DIY-opdracht.
- Zorg voor een digibord met internetverbinding en klik alvast een keer door de slides.
- Print de profielkaartjes uit de bijlage meerdere keren en knip ze uit, zodat elke leerling één kaartje krijgt.

Het onderdeel *Burgerschap in de Digi-doener* is gebaseerd op de conceptkerndoelen *Burgerschap* zoals in 2025 door SLO gepubliceerd. SLO maakt een onderscheid tussen drie domeinen van burgerschapsonderwijs: democratische oefenplaats, samenleven in een democratische rechtsstaat en vormgeven aan democratische en maatschappelijke betrokkenheid. Meer informatie over de conceptkerndoelen vind je hier.

In deze les staat het volgende ethische vraagstuk centraal: *Is het fijn of juist niet fijn dat algoritmes voor jou kiezen wat je online te zien krijgt?*

GROEP 6, 7 EN 8 DIGI-DOENER!

DOEL VAN DE LES

Conceptkerndoelen digitale geletterdheid 2025	Leerdoelen digitale geletterdheid	Kerndoel vak	21st century skills
22B Digitale media en informatie Benoemen van factoren die het aanbod en de zichtbaarheid van zoekresultaten beïnvloeden.	1 Mediawijsheid 4.4 Ik ben mij ervan bewust dat mijn online gedrag (en de data die ik achterlaat) invloed heeft op wat ik te zien krijg, zoals zoekresultaten, advertenties en aanbevelingen en kan hiervan een voorbeeld noemen.	1 Kunst en cultuur 36A De leerling drukt zich individueel en samen met anderen uit in vormen van kunst.	1 Kritisch denken
22C Data De leerling verkent het gebruik van data en dataverwerking.	2 Mediawijsheid 5.4 Ik begrijp dat online platformen gebruik maken van algoritmes die ervoor zorgen dat we in een 'bubbel' van gelijkgestemden terecht komen en dat dit een eenzijdig beeld van de werkelijkheid creëert.		2 Creatief denken

INTRODUCTIE

Openingslide

Slide 1, Praten met de klas

Open de les met de vraag wie er weleens video's op het internet kijkt. Laat de leerlingen hun hand opsteken. Vraag daarna aan een paar leerlingen waar zij video's kijken (bijvoorbeeld op YouTube, TikTok of andere apps of websites).

Ga vervolgens door met de vraag wat voor video's zij het liefst kijken, zoals games, grappige filmpjes, dieren, dansjes, sport of vlogs. Geef meerdere leerlingen het woord en benoem dat de antwoorden van elkaar kunnen verschillen.

Slide 2, Praten met de klas

Laat leerlingen in tweetallen een TikTok-swap doen. Laat ze eerst samen naar de *For You*-pagina kijken van de ene leerling, en dan van de andere leerling. Wat zien ze? Wat valt er op? Welke verschillen en overeenkomsten zien ze?

Vraag daarna: Als ze de *For You*-pagina van hun ouders zouden bekijken, zou die er dan hetzelfde uitzien? Waarom wel of niet? Hoe denk je dat het komt dat jouw *For You*-pagina er anders uitziet dan bijvoorbeeld die van je ouders?

★ TIP!

Benadruk dat het niet gaat om beoordelen wat iemand leuk vindt, maar om ontdekken wat de overeenkomsten en verschillen zijn.

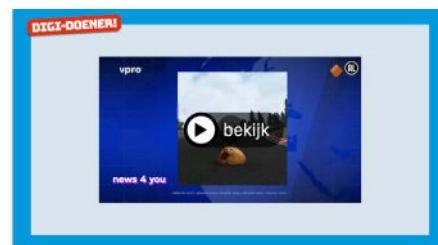
GROEP 6, 7 EN 8 DIGI-DOENER!

★TIP!

Hebben de leerlingen geen devices in de klas? Laat ze dan aan elkaar vertellen wat voor video's zij vooral op hun *For You*-pagina te zien krijgen en de verschillen en overeenkomsten met elkaar bespreken.

Slide 3, Praten met de klas

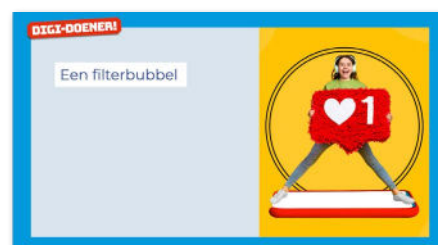
Bekijk samen het [videofragment](#) (0:29 t/m 1:43). In dit fragment wordt uitgelegd waarom je online vaak dezelfde soort video's blijft zien: een algoritme onthoudt wat jij leuk vindt. Bespreek met de leerlingen of zij dit herkennen: Zien zij op TikTok, YouTube of Instagram vaak soortgelijke filmpjes? Vinden zij dat fijn of juist niet?

VERDIEPING

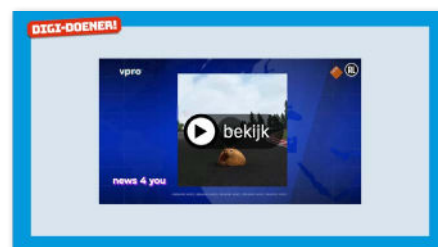
Slide 4, Praten met de klas

Leg uit: Dat noemen we een filterbubbel. Een filterbubbel werkt als een onzichtbare bubbel om je heen. In die bubbel zie jij vooral dingen die je leuk vindt, dingen waar je vaak op klikt en meningen die bij jou passen. Andere dingen zie je minder of helemaal niet.

Slide 5, Praten met de klas

Bekijk samen het [fragment](#) (3:55 t/m 5:07). Leg uit dat deze filterbubbel ontstaat door een algoritme: een set regels die onthoudt wat jij bekijkt, liket en aanklikt, en op basis daarvan bepaalt wat jij daarna te zien krijgt.

Slide 6, Praten met de klas

Introduceer het scenario: Stel: je zoekt op Google naar sneakers. Een dag later open je een heel andere website, en daar zie je ineens een advertentie voor sneakers. Hoe kan dat?

Laat leerlingen eerst zelf een gok doen. Bespreek daarna samen:

- Welke data heb je achtergelaten toen je zocht?
- Wie heeft die data opgeslagen en gebruikt?
- Hoe is die data van Google bij een andere website terechtgekomen?

Benoem dat dit geen toeval is: bedrijven delen of verkopen data aan elkaar, zodat advertenties je kunnen volgen over verschillende apps en websites heen. Jouw zoekgedrag, klikgedrag en kijktijd worden opgeslagen. Die gegevens bepalen wat jij te zien krijgt. Niet alleen op het platform zelf, maar ook daarbuiten.

★TIP!

Vervang eventueel het voorbeeld over sneakers door iets wat op dit moment populair is in jouw klas, zodat het voorbeeld direct herkenbaar is voor de leerlingen.

GROEP 6, 7 EN 8 DIGI-DOENER!

DOEN

Slide 7, Doen

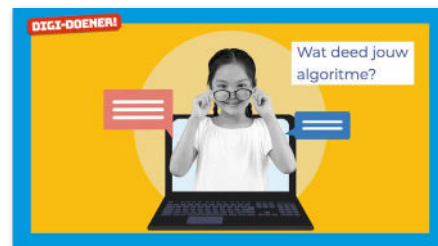
Geef iedere leerling een DIY-opdracht en één van de profiel kaartjes uit de bijlage. Leg uit: jullie gaan nu ontdekken hoe een filterbubbel werkt door zelf zo'n algoritme te maken. Volg de stappen op de DIY-opdracht.

AFRONDING

Slide 8, Praten met de klas

- **Bespreek klassikaal de uitkomsten van de DIY-opdracht:**
- Welke video's kreeg jouw gebruiker altijd te zien? En welke nooit?
 - Wat zou er gebeuren als jouw gebruiker die video's wel te zien krijgt? Is dat fijn voor jouw gebruiker, of juist niet? Waarom? En geldt hetzelfde voor de app-makers?
 - Was jouw algoritme anders of hetzelfde dan dat van jouw klasgenoot? Hoe komt dat?
 - Schreef jij een regel die je gebruiker ook weleens iets anders liet zien? Waarom wel of niet?

Slide 9, Praten met de klas

- **Stel de vraag op de slide centraal:**
Is het fijn of juist niet fijn dat algoritmes voor jou kiezen wat je online te zien krijgt?

Laat leerlingen eerst zelf nadenken voordat ze antwoord geven.
Vraag daarna wie het fijn vindt, wie het niet fijn vindt en wie twijfelt.

Bespreek beide kanten:

Fijn, want...

- Je hoeft niet zelf te zoeken, je krijgt automatisch dingen die bij je passen.
- Je ontdekt nieuwe video's of muziek die je waarschijnlijk leuk vindt.
- Het voelt alsof de app je begrijpt.

Niet fijn, want...

- Je ziet steeds minder wat buiten jouw eigen wereld valt.
- Je komt minder snel andere meningen, ander nieuws of andere mensen tegen.
- Je hebt zelf niet door dat je een bubbel hebt, je ziet alleen wat het algoritme laat zien.
- Het algoritme werkt ook zo omdat makers er zo meer geld mee kunnen verdienen: sommige video's krijg je te zien omdat er voor betaald is, niet omdat ze het beste bij jou passen.

